

Презентацію створено за допомогою комп'ютерної програми ВГ «Основа» «Електронний конструктор уроку»

РОЗДІЛ X. ОСНОВИ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ

Урок 10.11. ОЦЗ

Тема 10.3-4. Сутність і порядок проведення евакуації населення в районах виникнення надзвичайних ситуацій

Мета

Розповісти про сутність і порядок проведення евакуаційних заходів і життєзабезпечення населення в надзвичайних ситуаціях

План уроку

1. Сутність і порядок проведення евакуаційних заходів.
2. Життєзабезпечення населення в надзвичайних ситуаціях.

1. Сутність і порядок проведення евакуаційних заходів

В умовах неповного забезпечення захисними спорудами в містах та інших населених пунктах, які мають об'єкти підвищеної небезпеки, а також у воєнний час, основним способом захисту населення є евакуація та розміщення його в позаміській зоні.

Сутність цього способу захисту полягає в пересуванні значної кількості людей у населених пунктах і районів, що підпали під вплив великих аварій, катастроф, стихійних лих, зараження території радіоактивними речовинами в мирний час, а також у пересуванні матеріальних запасів і виробничих фондів з категоризованих міст у заміську зону при загрозі надзвичайних ситуацій та нападу агресора.

Евакуації підлягає населення, яке проживає в населених пунктах, що знаходяться в зонах можливого катастрофічного затоплення, небезпечного радіоактивного забруднення, хімічного ураження, у районах прогнозованого виникнення локальних збройних конфліктів у 50-кілометровій прикордонній смузі, у районах виникнення стихійного лиха, великих аварій і катастроф (якщо виникає безпосередня загроза життю та заподіяння шкоди здоров'ю людини).

Залежно від обстановки, яка склалася на час надзвичайних ситуацій, може бути проведена загальна або часткова евакуація населення тимчасового або безповоротного характеру.

Загальна евакуація проводиться в окремих регіонах за рішенням Кабінету Міністрів України для всіх категорій населення і планується на випадок:

- небезпечного радіоактивного забруднення навколо атомної електростанції (якщо виникає безпосередня загроза життю та завданню шкоди здоров'ю населення, яке проживає в зоні ураження);
- загрози катастрофічного затоплення місцевості з чотиригодинним добіганням проривної хвилі;
- загрози або виникнення збройного конфлікту в районах 50-кілометрової прикордонної смуги.

Часткова евакуація здійснюється, як правило, в умовах переведення, за рішенням Кабінету Міністрів України, системи захисту населення і територій на воєнний стан до початку застосування агресором сучасних засобів ураження, а в мирний час — у разі загрози або виникнення стихійного лиха, аварії, катастрофи.

Під час проведення часткової евакуації завчасно вивозиться незайняте у виробництві та сфері обслуговування населення: студенти, учні навчальних закладів, вихованці дитячих будинків, пенсіонери та інваліди, які утримуються в будинках для осіб похилого віку, разом із викладачами та вихователями, обслуговуючим персоналом і членами їхніх сімей.

У мирний час евакуація населення планується на випадок:

- загальної аварії на атомній електростанції;
- усіх видів аварій із викидом сильнодіючих отруйних речовин;
- загрози катастрофічного затоплення місцевості;
- великих лісових і торф'яних пожеж, землетрусів, зсувів та інших геофізичних і гідрометеорологічних явищ із тяжкими наслідками, що загрожують населеним пунктам.

Евакуаційні заходи при загрозі та виникненні надзвичайної ситуації здійснюються за рішення місцевих органів виконавчої влади, виконавчих органів рад, уповноважених органів із питань надзвичайних ситуацій та цивільного захисту населення відповідного рівня.

Евакуація населення здійснюється організовано та в обмежений термін. Вона повинна розпочатися не пізніше 4 годин після отримання розпорядження.

Безпосереднє проведення евакуації починається за наказом управлінь і відділів із надзвичайних ситуацій і цивільних заходів після отримання ними розпорядження встановленим порядком. Про початок евакуації населення оповіщається за допомогою підприємств, закладів, ЖЕКів та органів міліції. Після отримання повідомлення громадяни у встановленій термін прибувають у зазначені збірні евакуаційні пункти (ЗЕП), звідки відправляються в замську зону. Для організації приймання і розміщення міського населення, що евакуується, а також забезпечення його всім необхідним, створюються приймальні евакуаційні комісії та приймальні евакуаційні пункти сільських районів.

Із прибуттям на приймальні евакуаційні пункти (ПЕП) евакуйованих розподіляють за населеними пунктами, куди вони й прямують. Евакуйоване населення розміщується як у житлових приміщеннях місцевих мешканців, так і в громадських будівлях. Розміщення евакуйованих проводиться з розрахунку наявної житлової площі в позаміській зоні.

Для забезпечення евакуйованого населення житлом використовуються квартири й будинки місцевих жителів (ущільнення), а також пансіонати, санаторії, будинки відпочинку, дитячі і трудові табори, туристичні бази, дачні кооперативи (будинки).

Якщо житлового фонду бракує, евакуйоване населення тимчасово може розміщуватися в наметах, землянках, лісі тощо. У випадку, коли в позаміських районах області не можна повністю розмістити все евакуйоване населення, частина його може бути розселена в сільських районах сусідніх областей.

Місцеві органи влади, а також керівники сільськогосподарських та інших підприємств уживають необхідних заходів із працевлаштування та всебічного забезпечення евакуйованого населення.

Евакуація населення може здійснюватися трьома способами:

1. Вивіз населення з використанням усіх видів громадського транспорту (залізничного, водного, автомобільного), а також транспортом індивідуального користування.

2. Вивід населення пішки.

3. Комбінований спосіб, коли масовий вивід населення пішки поєднується з вивозом його всіма видами транспорту.

Автомобільний транспорт, призначений для евакуації населення, формується в автомобільні колони, які закріплюються за маршрутами.

Пішим порядком, як правило, евакуація планується на відстань добового переходу (30–40 км). Виведення населення пішки організовується колонами по дорогах, які не використовуються для інших перевезень, або за позначеними маршрутами та колонними шляхами. Чисельність піших колон коливається від 500 до 1000 осіб.

Закінченням евакуації вважається час виведення (вивезення) за межі зон можливих руйнувань можливих сильних руйнувань і зон затоплення всього населення, за виключенням змін працівників, які продовжують роботу в містах.

Організацією проведення евакуаційних заходів займаються начальники і штаби цивільного захисту міста, міських районів і господарських об'єктів. Безпосередньо здійснюють евакуаційні заходи спеціально організовані підрозділи місцевих органів державної виконавчої влади.

2. Життєзабезпечення населення в надзвичайних ситуаціях

Організація життєзабезпечення населення в екстремальних умовах є комплексом заходів, спрямованих на створення і підтримання нормальних умов, життя, здоров'я та працездатності людей. Вона включає:

- управління діяльністю робітників і службовців, усього населення в разі загрози та виникненні НС;
- захист населення та територій від наслідків аварій, катастроф, а також стихійного лиха;
- забезпечення населення питною водою, продуктами і предметами першої необхідності;
- захист продуктів, харчової сировини, фуражу, водоймищ від радіаційного, хімічного та біологічного зараження (забруднення);
- житлове забезпечення і працевлаштування;
- комунально-побутове обслуговування;
- медичне обслуговування;
- навчання населення способів захисту та дій в умовах надзвичайних ситуацій;
- розробка і своєчасне введення режимів діяльності в умовах радіаційного, хімічного та біологічного зараження;
- санітарну обробку;
- знезараження (обеззараження) території, споруд, транспортних засобів, обладнання, сировини, матеріалів і готової продукції;
- підготовка сил і засобів ведення рятувальних та інших невідкладних робіт у районах лиха й осередках безпосереднього ураження;
- забезпечення населення інформацією про характер і рівень небезпеки, порядок поведінки;
- морально-психологічну підготовку і заходи щодо підтримання високої психологічної стійкості людей в екстремальних умовах;
- заходи, спрямовані на попередження, запобігання або ослаблення несприятливих для людей екологічних наслідків надзвичайних ситуацій та інші заходи.

Виконання всіх цих заходів організовується виконавчою владою та органами управління цивільної оборони відповідного рівня. Безпосередніми виконавцями цих заходів є керівники підприємств, установ і організацій.

Цікаво знати

Найбільшою техногенною катастрофою ХХ століття стала аварія на Чорнобильській АЕС. Ця катастрофа змусила евакуювати населення із понад 1200 міст і сіл, приблизно 135 тис. осіб (90 тис. — в Україні). Близько 1,8 млн осіб продовжують проживати на радіаційно-

забруднених територіях України. Чорнобильська катастрофа виявила основні помилки, які були допущені на стадії вибору місця для АЕС: густонаселена територія (поблизу м. Києва) та область великого водного басейну (р. Дніпро).

Контрольні питання

1. В яких випадках проводиться евакуація населення? Наведіть приклади евакуації населення, яка проводилась в останні часи в Україні.
2. Хто має право оголосити загальну евакуацію населення та в яких випадках?
3. Способи евакуації населення.

Презентацію створено за допомогою комп'ютерної програми ВГ «Основа» «Електронний конструктор уроку»

© ТОВ «Видавнича група “Основа”», 2015

Джерела:

Пархомчук В. В. Усі уроки до курсу «Захист Вітчизни». 10–11 класи / В. В. Пархомчук. — Х.: Вид. група «Основа», 2011. — 400 с. — (Серія «Усі уроки»).